

„Banánové republiky“ v oblasti Latinské Ameriky I.

Banánová republika je **pejorativní** termín pro malý, často latinskoamerický, karibský či africký stát, který je **politicky nestabilní**, závislý na omezeném zemědělství a je pod vládou malé, nedemokratické a **korupční** vlády. Banánové republiky jsou také typické častým sklonem k **revolucím** a převratům. První známé použití tohoto pojmu pochází od amerického autora O. Henryho, který se v roce 1904 skrýval v Hondurasu před federální vládou USA kvůli zpronevěře a své zážitky knižně vydal.

Někdy je termín „banánová republika“ používán přeneseně i pro bohaté, demokratické státy, pokud chce autor výroku poukázat na některé jejich problémy.

Důležitou roli v oblasti má silná ekonomická **dominance** USA, která ovlivňuje místní hospodářství. Z pohledu politiky zde má zvláštní postavení silně **izolovaná** Kuba, kde dosud přetrvává jeden s posledních **komunistických** režimů na Zemi.

(upraveno s použitím hesla z wikipedie)

- 1) Pracujte ve skupinách po 4–5. Zvýrazněné pojmy se pokuste vysvětlit. Zapište je do tabulky a diskutujte o nich ve skupinách.

Termín	Stručné vysvětlení
pejorativní	
politicky nestabilní	
korupční	
revoluce	
dominance	
izolace	
komunismus	

- 2) Středoamerické státy jsou skutečně velkými vývozci banánů. Jedna věc jsou ale absolutní čísla a druhá čísla přepočtená na velikost populace daného státu.

- a. Pracujte s následující tabulkou, která udává hodnotu vývozu čerstvých a sušených banánů za první čtvrtletí roku 2018 pro pět nejúspěšnějších zemí v regionu.

Země	Hodnota vývozu (mil. USD)	Vyvezené množství (tis. tun)	Počet obyvatel (mil.)	Vyvezené množství (t) na 1000 obyvatel
Costa Rica	260,6	614 269		
Guatemala	206,2	605 024		
Honduras	127,5	125 006		
Panama	23,9	68 209		
Nikaragua	6,3	23 226		

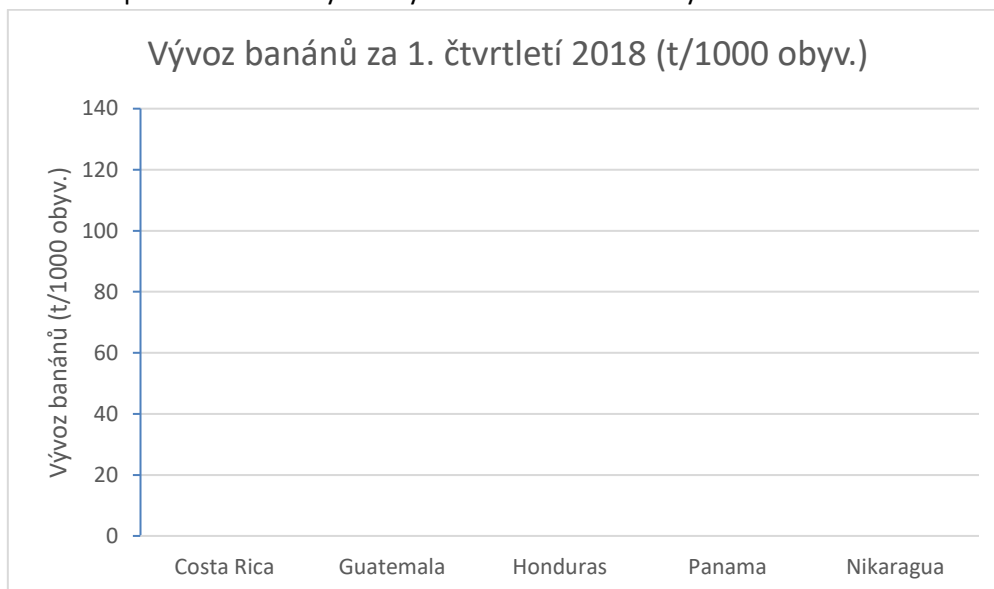
Zdroj dat: <https://www.centralamericadata.com>

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Petr Tišíl.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

- b. Využijte data z tabulky a sestrojte **sloupcový graf** největších vývozců za první čtvrtletí roku 2018 podle množství vyvezených banánů na 1000 obyvatel.

Které státy si vyměnily po přepočtu pořadí?

Která země se po přepočtu jeví jako značně menší producent než v absolutních číslech?

- 3) **Zakreslete uvedené státy do mapy Střední Ameriky a doplňte jejich hlavní města.**

Zdroj: <https://d-maps.com>

- 4) **V průběhu práce přilepte své nálepky z banánů na připravený papír.**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Petr Tišl.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

„Banánové republiky“ v oblasti Latinské Ameriky – doporučené řešení a metodické poznámky

Pracovní list je určen jako podpora výuky regionální geografie Střední Ameriky. Pracuje s pojmem „banánové republiky“. Souslovím, které se často objevuje v médiích a proniklo i do povědomí běžných lidí. Pokud si učitel troufá, je možné téma i uvodit poslechem písničky Banánová republika od skupiny Znouzectnost (odkaz dostupný z hesla „banánové republiky“ na wikipedii), která celkem dobře shrnuje základní znaky těchto režimů. Jinak je možné debatu uvodit četbou článku a prací s termíny v úkolu 1. Doporučuji práci ve skupinách po čtyřech. Žáci si mohou efektivně pomáhat. To platí i dále při výpočtech a tvorbě grafů. Hodinám předchází zadání domácího úkolu – žáci mají doma nebo v obchodě sehnat alespoň jednu nálepku z banánů. Na nich bývá obvykle země jejich původu. Důvod žákům nesdělujeme, abychom nesnížili efekt z této formy „badatelského vyučování“.

- 1) Pracujte ve skupinách po 4–5. Zvýrazněné pojmy se pokuste vysvětlit. Zapište je do tabulky a diskutujte o nich ve skupinách.

Termín	Stručné vysvětlení
pejorativní	<i>slovo (sousloví) mající v daném smyslu hanlivý, urážlivý nebo obecně negativní význam</i>
politicky nestabilní	<i>časté změny vlád, častá vláda autoritářů (vláda v rukou jednoho člověka)</i>
korupční	<i>zneužívání funkcí ve svůj prospěch prostřednictvím uplácení či neoprávněných výhod</i>
revoluce	<i>rychlá změna státní moci</i>
dominance	<i>nadřazenost, vedoucí úloha (v článku daná ekonomickou silou)</i>
izolace	<i>osamocenosť, v článku způsobená odlišným politickým systémem</i>
komunismus	<i>politický směr požadující společné vlastnictví věcí a spravedlivou společnost (v praxi se neosvědčil)</i>

- 1) Středoamerické státy jsou skutečně velkými vývozci banánů. Jedna věc jsou ale absolutní čísla a druhá čísla přepočtená na velikost populace daného státu.

- a. Pracujte s následující tabulkou, která udává hodnotu vývozu čerstvých a sušených banánů za první čtvrtletí roku 2018 pro pět nejúspěšnějších zemí v regionu.

Země	Hodnota vývozu (mil. USD)	Vyvezené množství (t)	Počet obyvatel (mil.)	Vyvezené množství t na 1000 obyvatel
Costa Rica	260,6	614 269	5,0	122,8
Guatemala	206,2	605 024	15,5	39,0
Honduras	127,5	125 006	9,1	13,7
Panama	23,9	68 209	3,4	20,1
Nikaragua	6,3	23 226	5,7	4,1

Zdroj dat: <https://www.centralamericadata.com>

Vypočtené údaje v tabulce se mohou pochopitelně lišit podle zjištěných údajů o

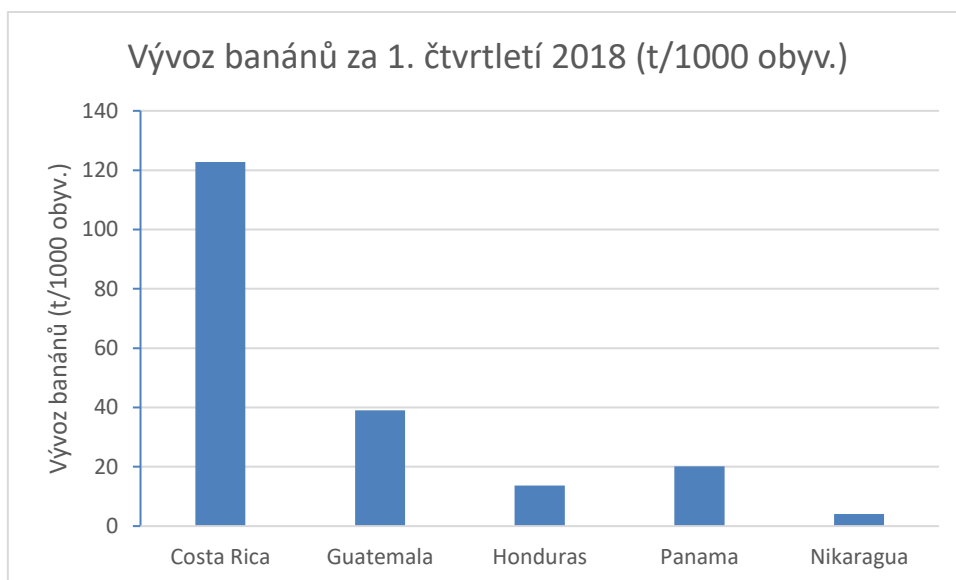
Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Petr Tišl.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

počtu obyvatel.

- b. Využijte data z tabulky a sestrojte **sloupcový graf** největších vývozců za první čtvrtletí roku 2018 podle množství vyvezených banánů na 1000 obyvatel.

Které státy si vyměnily po přepočtu pořadí? *Panama a Honduras*
Která země se po přepočtu jeví jako značně menší producent než v absolutních číslech?
Guatemala

Tvořit graf mohou žáci v ruce nebo použít tabulkový kalkulátor. Záleží na rozhodnutí a cílech učitele. Vzhledem k věku použití doporučuji tvorbu v ruce. V odpovědích na otázky se zaměříme v diskusi na to, že přepočty ukazují na reálný význam vývozu banánů pro ekonomiku země.

- 2) Zakreslete uvedené státy do mapy Střední Ameriky a uveďte jejich hlavní města.

Upraveno podle: https://d-maps.com/carte.php?num_car=37414&lang=en

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Petr Tiší.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

3) V průběhu práce přilepte své nálepky z banánů na připravený papír.

Zadání práce provede učitel. Ideálně týden dopředu poprosí žáky, aby shromažďovali nálepky z banánů. Tyto pak mohou nalepovat v průběhu hodiny na předem připravený papír. Obvykle celou akci spravuje vybraná schopná skupinka nebo přímo učitel. Podle zkušeností je možné i nechat papír ve třídě ještě do následující hodiny. Může se sejít více nálepek.

Zdroje informací:

Banánové republiky (heslo) Volně dostupné on-line z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ban%C3%A1nov%C3%A1_republika [citováno 27. 4. 2019]

Data o vývozu banánů. Volně dostupné on-line z:

https://www.centralamericadata.com/en/article/home/Bananas_Exports_to_the_Netherlands_Up_38

[citováno 27. 4. 2019]

Podklad slepé mapy oblasti. Volně dostupné on-line z:

https://d-maps.com/carte.php?num_car=37414&lang=en [citováno 27. 4. 2019]

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Petr Tiší.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).